

Relevantný trh: Trh s chlorečnanom sodným

Porušenie: článku 81 [ES] a článku 53 Dohody EHP

Informácie o rozsudku: Všeobecný súd (VS) vydal dňa 25. októbra 2011 rozsudok vo veci T-348/08, ktorým rozhodol o návrhu spoločnosti Aragonesas Industrias y Energía, SAU (žalobkyňa) na zrušenie rozhodnutia Komisie K(2008) 2626 v konečnom znení z 11. júna 2008 týkajúceho sa konania o uplatnení článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (Vec COMP/38.695 – Chlorečnan sodný) v rozsahu, v akom sa toto rozhodnutie týka spoločnosti Aragonesas Industrias y Energía, a subsidiárne návrh na zrušenie alebo podstatné zníženie pokuty, ktorá bola tejto spoločnosti uložená v uvedenom rozhodnutí.

Z rozsudku:

Dňa 11. júna 2008 Komisia prijala napadnuté rozhodnutie.

V odôvodnení č. 69 napadnutého rozhodnutia Komisia v podstate uvádza, že spoločnosti EKA (EKA Chemicals), FC (Finnish Chemicals Oy), Arkema France (Arkema France SA so sídlom vo Francúzsko, v napadnutom rozhodnutí uvedená pod názvom „Atochem“) a žalobkyňa sa zúčastnili na stretnutiach a mali vzájomné kontakty s cieľom rozdeliť si trhy tým, že si pridelia objemy predaja a stanovujú ceny chlorečnanu sodného na trhu Európskeho hospodárskeho priestoru (ďalej len „EHP“). Komisia v tomto ohľade zostavila zoznam 72 protisúťažných kontaktov, ktoré sa uskutočnili buď vo forme stretnutí alebo telefonických rozhovorov (ďalej len „72 protisúťažných kontaktov“). Tento zoznam možno nájsť v prílohe I napadnutého rozhodnutia. Okrem toho, v prílohe II napadnutého rozhodnutia sa nachádza zoznam osôb uvedených v tomto rozhodnutí. Medzi citovanými menami sú uvedené napríklad páni S. a W., zamestnanci spoločnosti EKA [ďalej len „pán S. (EKA)“ a „pán W. (EKA)“], páni A. a S. [ďalej len „pán S. (FC)“], zamestnanci spoločnosti FC, pán L. (Arkema France) a pán A., zamestnanec žalobkyne [ďalej len „pán A. (Aragonesas)“]. V tom istom odôvodnení č. 69 napadnutého rozhodnutia Komisia uvádza, že dané protisúťažné postupy sa uskutočňovali od 21. septembra 1994, pokiaľ ide o spoločnosti EKA a FC, od 17. mája 1995, pokiaľ ide o spoločnosť Arkema France, a pokiaľ ide o žalobkyňu, od 16. decembra 1996. Pokiaľ ide o spoločnosti EKA, FC, Arkema France a žalobkyňu, trvali minimálne do 9. februára 2000.

V odôvodneniach č. 70 a 71 napadnutého rozhodnutia Komisia spresnila, že rešpektovanie rozhodnutí prijatých v rámci kartelu bolo overované najmä na bilaterálnych stretnutiach a v telefonických rozhovoroch, počas ktorých si účastníci vymieňali citlivé obchodné informácie o rokovaniach s klientmi, a to najmä o predaných množstvách a uplatňovaných cenách. Dodala, že účastníci kartelu uplatňovali stratégiu stabilizácie trhu chlorečnanu sodného, ktorej konečným cieľom bolo rozdeliť si predajné množstvá výrobu, koordinovať politiku určenia cien voči klientom, a tým optimalizovať svoje podiely na zisku.

Žalobkyňa v žalobe navrhla aby VS v prvom rade zrušil napadnuté rozhodnutie v rozsahu, v akom sa jej týka, subsidiárne, zmenil články 1 a 2 napadnutého rozhodnutia tým, že zruší alebo podstatne zníži pokutu, ktorá jej bola uložená, a zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

Na podporu svojej žaloby žalobkyňa uviedla dva dôvody. Prvý žalobný dôvod je založený na nesprávnom právnom a skutkovom posúdení spočívajúcom v tom, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne nepreukázala, že žalobkyňa sa zúčastnila na dotknutom porušení. Druhý žalobný dôvod je založený na nesprávnom právnom a skutkovom posúdení, ktorého sa Komisia dopustila pri stanovení výšky pokuty uloženej žalobkyňi.

Ako uviedol VS, z písomných podaní účastníkov konania vyplýva, že spochybňujú jednak označenie dôkazov, ktoré Komisia prijala v napadnutom rozhodnutí na účely preukázania účasti žalobkyne na dotknutom porušení, a jednak dôkaznú hodnotu uvedených dôkazov na účely vyvodenia záveru o tejto účasti.

V prvom rade bolo potrebné podľa VS uviesť určité všeobecné úvahy o dôkazoch, ďalej určiť dôkazy uvedené v napadnutom rozhodnutí, pokiaľ ide o účasť žalobkyne na dotknutom porušení, následne posúdiť ich dôkaznú hodnotu a napokon, na základe daného posúdenia sa vyjadriť k presnosti a zhodnosti súboru nepriamych dôkazov, ktoré uviedla Komisia na účely preukázania účasti žalobkyne na dotknutom porušení.

Všeobecné úvahy o dôkazoch

Pokiaľ ide o hodnotenie dôkazov o porušení článku 81 ods. 1 ES, treba pripomenúť, že Komisia je povinná preukázať porušenia, ktoré konštatuje, a zaobstaráť dôkazy, ktorými môže z právneho hľadiska dostatočne preukázať existenciu skutočností zakladajúcich porušenie (rozsudky Súdneho dvora zo 17. decembra 1998, Baustahlgewerbe/Komisija, C-185/95 P, Zb. s. I-8417, bod 58, a z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Zb. s. I-4125, bod 86).

Navyše v konaní o žalobe o neplatnosť podanej na základe článku 230 ES má súd Únie preskúmať iba zákonnosť napadnutého aktu (rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, JFE Engineering a i./Komisia, T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, Zb. s. II-2501, bod 174).

Postavenie súdu tak v prípade žaloby o neplatnosť, ktorá smeruje proti rozhodnutiu Komisie, v ktorom sa konštatuje existencia porušenia pravidiel hospodárskej súťaže a ktoré ukladá pokuty jeho adresátom, spočíva v posúdení, či dôkazy a iné materiály, o ktoré sa Komisia vo svojom rozhodnutí opiera, sú dostatočné na preukázanie existencie daného porušenia (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. apríla 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, nazvaný „PVC II“, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Zb. s. II-931, bod 891).

Ak však súd má pochybnosť, musí táto pochybnosť viesť v prospech podniku, ktorý je adresátom rozhodnutia konštatujúceho porušenie (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora zo 14. februára 1978, United Brands a United Brands Continentaal/Komisija, 27/76, Zb. s. 207, bod 265). Súd preto nemôže dospieť k záveru, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne preukázala existenciu daného porušenia, ak pochybnosť v tomto ohľade naďalej trvá, osobitne v rámci konania o zrušení rozhodnutia, ktorým sa ukladá pokuta (rozsudok Súdu prvého stupňa JFE Engineering a i./Komisia, bod 177).

V takejto situácii je totiž nutné brať ohľad na zásadu prezumpcie neviny tak, ako vyplýva osobitne z článku 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950, ktorá je jednou zo základných práv, ktoré sú, okrem iného, potvrdené preambulou Európskeho jednotného aktu a článkom 6 ods. 2 Zmluvy o založení Európskej únie, ako aj článkom 47 Charty základných práv Európskej únie vyhlásenej 7. decembra 2000 v Nice (Ú. v. ES C 364, s. 1), ktoré sú chránené v rámci právneho poriadku Únie. So zreteľom na povahu daných porušení, ako aj na povahu a stupeň prísnosti ukladaných sankcií sa aplikuje zásada prezumpcie neviny osobitne v konaniach týkajúcich sa porušenia pravidiel hospodárskej súťaže použiteľných na podniky, ktoré môžu viesť k uloženiu pokút alebo k pravidelne sa opakujúcim platbám (pozri v tomto zmysle rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. februára 1984, Öztürk, séria A č. 73, a z 25. augusta 1987, Lutz, séria A č. 123-A, a rozsudky Súdneho dvora z 8. júla 1999, Hüls/Komisija, C-199/92 P, Zb. s. I-4287, body 149 a 150, a z 8. júla 1999, Montecatini/Komisija, C-235/92 P, Zb. s. I-4539, body 175 a 176).

Komisija je tak na účel odôvodnenia tvrdenia, že k porušeniu došlo, povinná predložiť dostatočne presné a zhodujúce sa dôkazy (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora z 28. marca 1984, Compagnie royale asturienne des mines a Rheinzink/Komisija, 29/83 a 30/83, Zb. s. 1679, bod 20, a z 31. marca 1993, Ahlström Osakeyhtiö a i./Komisia, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 a C-125/85 až C-129/85, Zb. s. I-1307, bod 127; rozsudky Súdu prvého stupňa z 10. marca 1992, SIV a i./Komisia, T-68/89, T-77/89 a T-78/89, Zb. s. II-1403, body 193 až 195, 198 až 202, 205 až 210, 220 až 232, 249, 250 a 322 až 328, a zo 6. júla 2000, Volkswagen/Komisija, T-62/98, Zb. s. II-2707, body 43 a 72).

Je však potrebné zdôrazniť, že každý dôkaz predložený Komisiou nemusí so zreteľom na každý bod porušenia nutne zodpovedať týmto kritériám. Postačuje, ak súbor nepriamych dôkazov, o ktoré sa inštitúcia opiera, zodpovedá v celom posúdení tejto požiadavke (pozri v tomto zmysle rozsudok PVC II, body 768 až 778, a osobitne bod 777, potvrdený v predmetnom bode Súdnym dvorom na základe odvolania v jeho rozsudku z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Zb. s. I-8375, body 513 až 523).

Okrem toho, vzhľadom na všeobecnú známosť zákazu protisúťažných dohôd nemožno od Komisie požadovať, aby predložila písomnosti, ktoré by zjavne dokazovali nadviazanie kontaktu medzi

dotknutými hospodárskymi subjektmi. Neúplné a nesúrodé dôkazy, ktorými môže Komisia disponovať, musí byť v každom prípade možné doplniť závermi umožňujúcimi rekonštrukciu rozhodujúcich okolností. Existenciu protisúťažného postupu alebo protisúťažnej dohody je preto možné vyvodiť z určitého počtu zhodujúcich sa skutočností a nepriamych dôkazov, ktoré ako celok môžu predstavovať dôkaz o porušení pravidiel hospodárskej súťaže, pokiaľ neexistuje iné logické vysvetlenie (rozsudok Súdneho dvora zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, body 55 až 57, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Dresdner Bank a i./Komisia, T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP a T-61/02 OP, Zb. s. II-3567, body 64 a 65).

Pokiaľ ide o dôkazy, ktoré možno uviesť na účely preukázania porušenia článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP, všeobecnou zásadou práva Spoločenstva je voľné hodnotenie dôkazov (pozri analogicky rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, Dalmine/Komisia, T-50/00, Zb. s. II-2395, bod 72).

V dôsledku toho je prípadná neexistencia písomných dôkazov rozhodujúca len v rámci celkového posúdenia dokaznej hodnoty súboru dôkazov predložených Komisiou. Samotná táto neexistencia však nemôže viesť k tomu, že dotknutý podnik bude môcť právoplatne spochybniť tvrdenia Komisie tým, že predloží iné vysvetlenie skutočností v prejednávanej veci. Tak je tomu len v prípade, že dôkazy predložené Komisiou neumožňujú jednoznačne a bez toho, aby bol potrebný ich výklad, preukázať existenciu porušenia (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 12. septembra 2007, Coats Holdings et Coats/Komisia, T-36/05, neuverejnený v Zbierke, bod 74).

Okrem toho, žiadne ustanovenia ani všeobecná zásada práva Únie nezakazuje Komisii, aby voči podnikom použila vyhlásenie iného obvineného podniku. Ak by to tak nebolo, dokazné bremeno, ktoré nesie Komisia na preukázanie správania sa, ktoré je v rozpore s článkom 81 ods. 1 ES a článkom 53 Dohody o EHP, by bolo neudržateľné a nezlučiteľné s úlohou dohliadať na správne použitie týchto ustanovení (pozri analogicky rozsudok JFE Engineering a i./Komisia, bod 192).

Vyhlásenie podniku obvineného z toho, že sa zúčastnil na karteli, ktorého správnosť spochybňuje niekoľko ďalších obvinených podnikov, však nemožno považovať za postačujúci dôkaz existencie porušenia, ktorého sa tieto podniky dopustili, bez toho, aby bolo podporené inými dôkazmi, pričom vyžadovaný stupeň podpory môže byť nižší v závislosti od vierohodnosti dotknutých vyhlásení (rozsudok JFE Engineering a i./Komisia, body 219 a 220).

Pokiaľ ide o dokaznú hodnotu jednotlivých dôkazov, jediným rozhodujúcim kritériom pri hodnotení týchto dôkazov je ich vierohodnosť (rozsudok Dalmine/Komisia, bod 72).

Podľa pravidiel všeobecne uplatňovaných v oblasti dokazovania vierohodnosť a z nej vyplývajúca dokazná hodnota dokumentu závisia od jeho pôvodu, okolností jeho vyhotovenia, adresáta a predpokladanej a spoľahlivej povahy jeho obsahu (rozsudok Súdu prvého stupňa z 15. marca 2000, Cimenteries CBR a i./Komisia, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Zb. s. II-491, body 1053 a 1838).

Pokiaľ ide o vyhlásenia, môže byť obzvlášť vysoká dokazná hodnota priznaná tým, ktoré sú, po prvé, vierohodné, po druhé, sú vyhotovené v mene podniku, po tretie, pochádzajú od osoby, ktorá má služobnú povinnosť konať v záujme tohto podniku, po štvrté, sú v rozpore so záujmami osoby, ktorá ich podáva, po piate, pochádzajú od priameho svedka skutočností, ktoré sú v nich uvedené, a po šieste, boli poskytnuté písomne, zámerne a po zrelej úvahe (pozri v tomto zmysle rozsudok JFE Engineering a i./Komisia, body 205 až 210).

Okrem toho, hoci vo vzťahu k dobrovoľným výpovediam hlavných účastníkov protiprávneho kartelu existuje vo všeobecnosti určitá nedôvera vzhľadom na možnosť, že títo účastníci majú tendenciu minimalizovať závažnosť svojej účasti na porušení a maximalizovať závažnosť účasti ostatných, nič to nemení na skutočnosti, že domáhanie sa zohľadnenia oznámenia o spolupráci s cieľom dosiahnuť odpustenie alebo zníženie pokuty nepredstavuje nevyhnutne podnet na predloženie skreslených dôkazov, pokiaľ ide o ostatných účastníkov predmetného kartelu. Každý pokus uviesť Komisiu do omylu totiž môže viesť k spochybneniu úprimnosti, ako aj úplnosti spolupráce žiadateľa, a tým ohroziť jeho možnosť mať úplný prospech z oznámenia o spolupráci (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu

prvého stupňa zo 16. novembra 2006, Peróxidos Orgánicos/Komisía, T-120/04, Zb. s. II-4441, bod 70).

V tomto ohľade je ďalej potrebné podľa VS pripomenúť, že potenciálne dôsledky oznámenia skreslených dôkazov Komisii sú o to závažnejšie, že sporné vyhlásenie podniku musí byť podporené inými dôkazmi, ako vyplýva z bodu 101 vyššie. Táto okolnosť totiž zvyšuje riziko, že budú zistené nepresné vyhlásenia, a to tak Komisiou, ako aj inými podnikmi obvinenými z účasti na porušení.

Na základe vyššie uvedených úvah a následného posúdenia a hodnotenia konkrétnych dôkazov VS zamietol ako nedôvodné tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého bola jej účasť na protiprávnom stretnutí z 28. januára 1998 len čiastočná a zároveň bolo podľa VS opodstatnené čiastočne zrušiť článok 1 písm. g) napadnutého rozhodnutia, v ktorom Komisia ako obdobie účasti žalobkyne na dotknutom porušení uviedla obdobia jednak od 16. decembra 1996 do 27. januára 1998 a jednak od 1. januára 1999 do 9. februára 2000.

V rámci druhého žalobného dôvodu VS zamietol tvrdenie žalobkyne založené na tom, že ako menej významný činiteľ zohrávala v roku 1998 v rámci kartelu pasívnu úlohu a tvrdenie založené na tom, že žalobkyňa v období, v ktorom sa zúčastňovala na porušení, nevykonávala dohody.

Podľa VS bolo teda opodstatnené čiastočne prijať druhý žalobný dôvod, keďže dĺžka trvania porušenia, ktorého sa dopustila žalobkyňa, ako ho uviedla Komisia na účely výpočtu pokuty, ktorá jej bola uložená, je nesprávna. Vo zvyšnej časti je nutné druhý žalobný dôvod podľa VS zamietnuť.

Na záver bolo podľa VS potrebné čiastočne prijať návrh na zrušenie napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom v ňom Komisia jednak v článku 1 vyvodila záver o účasti žalobkyne na porušení v období od 16. decembra 1996 do 27. januára 1998 a v období od 1. januára 1999 do 9. februára 2000, a jednak v článku 2 stanovila výšku pokuty na 9 900 000 EUR.

Subsidiárne, žalobkyňa vo svojom druhom žalobnom návrhu žiadala, aby VS, pokiaľ neprijme návrh na zrušenie v celom rozsahu, zmenil články 1 a 2 napadnutého rozhodnutia na účely podstatného zníženia pokuty, ktorá jej bola uložená.

VS uviedol, že z judikatúry vyplýva, že skutočnosť, že preskúmanie dôvodov uvedených proti zákonnosti rozhodnutia Komisie, ktorým bola uložená pokuta za porušenie pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, preukázalo nezákonnosť, nezbavuje VS povinnosti preskúmať, či na základe dôsledkov uvedenej nezákonnosti a uplatnením svojej neobmedzenej právomoci má zmeniť napadnuté rozhodnutie (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Archer Daniels Midland/Komisía, T-59/02, Zb. s. II-3627, bod 443).

Vzhľadom na nezákonnosť, ktorá bola konštatovaná, pokiaľ ide o dĺžku trvania účasti žalobkyne na dotknutom karteli, a tým aj na závery, ku ktorým dospel Všeobecný súd v bode 303 vyššie týkajúce sa čiastočného zrušenia napadnutého rozhodnutia, z ktorých musí Komisia pri vykonávaní tohto rozsudku vyvodiť všetky dôsledky, v prejednávanej veci nie je opodstatnené vyhovieť návrhom na zmenu napadnutého rozhodnutia, ktoré predložila žalobkyňa.

V dôsledku toho v prejednávanej veci nie je potrebné, aby Všeobecný súd uplatnil svoju neobmedzenú právomoc a zmenil článok 2 písm. f) napadnutého rozhodnutia

VS zrušil

1. Článok 1 písm. g) rozhodnutia Komisie K(2008) 2626 v konečnom znení z 11. júna 2008 týkajúce sa konania o uplatnení článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (Vec COMP/38.695 – Chlorečnan sodný) v rozsahu, v akom v ňom Komisia Európskych spoločenstiev uviedla, že spoločnosť Aragonesas Industrias y Energía, SAU, sa dopustila porušenia v obdobiach jednak od 16. decembra 1996 do 27. januára 1998 a jednak od 1. januára 1999 do 9. februára 2000.

2. Článok 2 písm. f) rozhodnutia K(2008) 2626 v konečnom znení v rozsahu, v akom stanovuje pokutu na 9 900 000 EUR.

V zostávajúcej časti VS žalobu zamietol.

VS zaviazal Spoločnosť Aragonesas Industrias y Energía, žalobkyňu, na jednu tretinu svojich vlastných trov konania a na povinnosť nahradiť polovicu trov konania, ktoré vznikli Komisii.

Komisia znáša polovicu svojich vlastných trov konania a je povinná nahradiť dve tretiny trov konania spoločnosti Aragonesas Industrias y Energía, žalobkyni.

Viac informácií tu:

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=sk&newform=newform&alljur=alljur&jurcdj=jurcdj&jurtpi=jurtpi&jurtfp=jurtfp&alldocrec=alldocrec&docj=docj&docor=docor&docdecision=docdecision&docop=docop&docppoag=docppoag&docav=docav&docsom=docsom&docinf=docinf&alldocnorec=alldocnorec&docnoj=docnoj&docnoor=docnoor&radtypeord=on&typeord=ALL&docnodecision=docnodecision&allcommjo=allcommjo&affint=affint&affclose=affclose&numaff=&ddatefs=24&mdatefs=10&ydatefs=2011&ddatefe=07&mdatefe=11&ydatefe=2011&nomusuel=&domaine=CONC&mots=&resmax=100&Submit=Vyh%C4%BEad%C3%A1vanie>